

Victoria Koblenko

Ik ga sparen voor de eerste elektrische sportwagen

Als ik een jongen was geweest was ik autoverkoper geworden. Of automonteur. Ik was desnoods bij de wasstraat gaan solliciteren. Als mijn dag maar goed gevuld zou zijn met velgen, bumpers, schakel dozen, remblokken en aandrijfassen. Ik weet dat je tegenwoordig ook als vrouw een autoberep kan hebben, maar heel gebruikelijk is het nog steeds niet. Dus houd ik het bij diepe bewondering voor mijn vier wielen en het open dak. Dat levert me ruim 40.000 kilometer op op jaarbasis. In een diesel betekent dat bijna zeventuizend kilo CO₂-uitstoot per jaar. Mijn ego wil zich dit genot voor geen goud laten ontnemen. Toch heb ik bij mezelf ook sporen van een geweten mogen ontdekken. Met de Green Visa Card, een rekening bij Triodos Bank, ledlampjes in de plafonds, de Watson-energiemeter in de meterkast en zonnepanelen subsidie 'in de koelkast' kan ik zeggen dat de groene revolutie ook in mijn huishouden zegeviert. Het wakkert het bewustzijn aan, maar geeft ook een beetje schuldgevoel. Zeker over die auto. Maar wat moet je, als fiets, scooter en trein in de verste verte geen optie zijn voor het werk dat je doet?

De enige biodieselafabriek in Emmen kan nog niet in mijn brandstofbehoefte voorzien. Bio-ethanol, dan, brandstof gemaakt van rietsuiker, zou dat de oplossing zijn? Maar mijn herinnering aan de agressief oprukkende suikerrietplantages, waar het regenwoud voor moet wijken, zit me in de weg.

Als je als automobilist klein wilt beginnen, kun je natuurlijk van alles doen. Door je bandenspanning maandelijks te controleren en zuinig met je gas- en rempedaal om te gaan, bezuinigt je op de brandstof en dus op je uitstoot. Maar de echte bijdrage moet van veel dieper komen.

Aardgas. Schoon en uiterst betaalbaar. Ruimschoots aanwezig in ons land, maar ook weer niet.

Mijn experiment met een aardgasauto, alweer drie jaar geleden, werd een klucht. Met destijds zes aardgastankstations in het land, waarvan de meeste uitsluitend tijdens ambtenarenuren open waren, maakte idealisme snel plaats voor irritatie. Met een lege aardgastank moet je maar liefst drie keer de klein benzinetank bijvullen om van Amsterdam naar Groningen (waar ik toen woonde) te komen. Dat was nog eens echte boetedoening voor autorijden. De CO₂ die ik uitstootte als de stoom weer eens uit mijn oren kwam omdat ik voor een lege tank de ANWB moest bellen, was met geen boep te compenseren.

Blijft elektrisch rijden over. Ondernemer Ruud Koomstra en de Postcodeleerij slaan hun handen ineen voor New Motion. Koomstra is de ondernemer die eerder een miljoen ledlampen leverde aan de Postcodeleerij. Nu wil hij een doorbraak organiseren voor het nieuwe elektrische rijden.

De meeste elektrische auto's hebben iets weg van de 40 km/h invalide-Arola, maar semi-elektrisch - zoals de Prius de autorijders lang wilde verkopen - is voorbij. Van de webpagina kijkt mij een model nogal verleidelijk aan. De Tesla roadster. Kleur: diep kobalt. Type: sportwagen waar je u tegen zegt. Snelheid: van 0 naar 100 km/h in 4 seconden. Noodzakelijk voor het rijden: open dak. Maar hij is vooral het knapst omdat er geen conventionele verbrandingsmotor in zit.

Bijkomend voordeel: George Clooney rijdt er ook een. Bijkomend nadeel: basisprijs van 100.000 euro. Mijn autogeweten heeft het ervoor over. Het ego moet nog even doorsparen.

Verenigt u, groene sociaal-democraten

In het verkiezingsprogramma van de PvdA ontbreekt een heldere analyse over het klimaatprobleem.

Harmen Bos
bestuurskundige en secretaris van de Landelijke werkgroep milieu, energie en economie van de PvdA

Voor wie de sociaal-democratie een warm hart toedraagt en zich bekommert om de toekomst, is het verkiezingsprogramma van de PvdA aanleiding tot zorg. Op het partijcongres van zondag is het programma wel aangescherpt maar nog steeds ontbreekt een serieuze analyse over urgente problemen als olieschaarste, klimaatverandering en een ingestort financieel systeem.

De urgente noodzaak om onze economie te verduurzamen, komt in het programma niet doorvrocht tot uitdrukking. Het 'bijstoken van biomassa in kolencentrales' is even armetierig als inadequaat. De enige serieuze uitweg is het uitbannen van fossiele energie binnen enkele decennia. Liefst eerder.

Het Duurzaamheidsoverleg van politieke partijen presenteerde onlangs een rapport 'Nederland krijgt nieuwe Energie' waaruit blijkt dat een dergelijk scenario realistisch en aantrekkelijk is. Duurzame energie is veel goedkoper als de politiek eenvoudig besluit de maatschappelijke kosten van het gebruik van kolen, olie, kerosine en gas door te berekenen in de prijs. Inmiddels wordt wel naar dit rapport verwezen.

De conservatisme dat het PvdA-verkiezingsprogramma ademt, weerspiegelt mogelijk de invloed van gevestigde belangen die hun weg hebben gevonden via het partijbestuur (Dig lista, hoofd lobby van energiebedrijf RWE) of via de branchevereniging van energieproducenten (voormalig PvdA-minister Hans Alders). Een andere verklaring zou onwetendheid zijn van de leden van de programma commissie.

Job Cohen, afgelopen zondag.

Financiële crisis en andere crises versterken elkaar

Van oudsher is de PvdA echter een partij die economische groei wil stimuleren omdat dit belastinginkomsten genereert voor publieke voorzieningen. Deze koppeling is begrijpelijk, maar miskent de realiteit dat deze groei ook een prijs heeft in de vorm van milieu- en klimaatvernietiging.

De economische waarde van een hittewerende poolkap, waterleverende gletsjers en visleverende zeeën blijft buiten het denk kader van economen, omdat de economische modellen de complexiteit van de realiteit niet kunnen bevatten.

De simplificatie, het dominante groeidenken, de onregelende werking van rente en het wegzetten van

milieugevolgen als 'externe effecten' hebben desastreus gevolgen voor het beleid. Wetenschappers als James Lovelock verwachten dat de bevolking door klimaatverandering zal teruglopen tot 1 miljard de komende decennia.

Naast klimaatverandering spelen de structurele gebreken in het financiële systeem en het opraken van fossiele energie. Beide zijn een bedreiging voor de stabiliteit van de samenleving. Ook op dit terrein ontbreekt een scherpe analyse en daadkrachtig beleid. De schuldenposities van overheden zijn fors verslechterd, waardoor de te betalen rente oploopt en de situatie van de publieke sector verder verslechtert. De samenhang tussen de crises in het financiële, energie- en klimaatstelsel zijn adequaat beschreven door de New Economics Foundation uit Engeland. Deze systeemcrises zijn aan elkaar gerelateerd en versterken elkaar.

Nederland is een laaggelegen delta: het Bangladesh van Europa. Wanneer extreme weersomstandigheden optreden en de zeespiegel stijgt, zal Nederland hiervan het eerste Europese slachtoffer zijn. Nu al voldoet een groot deel van de waterkeringen niet aan de verouderde Deltanorm uit de eerste helft van de vorige eeuw. Het acceptabel geachte risico op een overstroming eens in de tienduizend jaar wordt met een factor honderd overschreden. Er is niet voldoende geld gereserveerd om dit op korte termijn te veranderen.

Een regering die een samenhangende strategie kan ontwerpen, bestaat niet uit een traditionele ministerieploeg die wordt aangestuurd vanuit verkokerde ministeries. Nederland heeft behoefte aan een kleine club bestuurlijk daadkrachtige experts met een brede kijk op de enormiteit van de problemen.

Maak meer ruimte voor vakmensen in het onderwijs

Professionals in het onderwijs moeten zich blijven ontwikkelen. Maar de scholen moeten zelf ook hun prestaties durven meten.

Alexander Rinnooy Kan, Henriëtte Maassen van den Brink, Robbert Dijkgraaf e.a.
leden Netwerk Onderwijsinnovatie, platform voor vernieuwing van het onderwijs

Goed onderwijs is de belangrijkste factor om in deze kennissamenleving mee te kunnen komen. Maar tegelijk wordt meer van het onderwijs gevraagd. Het onderwijs kan zijn rol beter vervullen dan nu.

Helaas staat de kwaliteit van het Nederlandse onderwijs onder druk. Teveel talent blijft onbenut. Terwijl de vraag naar onderwijs stijgt, staan we aan de vooravond van een groot lerarentekort. Veel scholen beginnen dat nu al te voelen. Voor die leraren moet vervanging worden gevonden, bijvoorbeeld door het beroep aantrekkelijker te maken. Maar docenten en schoolleiders geven zelf ook aan dat het onderwijs beter georganiseerd kan worden. Daarover moet het onderwijs met elkaar en met de overheid de dialoog aangaan.

In elke sector kan slimmer gewerkt worden, ook in het onderwijs. Dat is nodig om de kwaliteit te verbeteren en de werkdruk niet verder te doen toenemen, en omdat de kans groot is dat ondanks alle maatregelen er straks toch minder leraren zijn.

Schoolorganisaties zullen daarom moeten vernieuwen. In andere sectoren is het heel gebruikelijk om daar in termen van productiviteit over te spreken. Maar productiviteit is een term die in het onderwijs vaak wordt omgeven met kritiek over 'boekhoudkundige bedrijfsstructuren' die op het onderwijs willen bezuinigen'. Terwijl kijken naar productiviteit kan helpen om het onderwijs te verbeteren. Dat is het perspectief van investeren en terugverdienen in plaats van bezuinigen.

Er moet meer ruimte komen voor professionals. FOTO WERRY CRONE, TROUW

Over vier stappen moeten docenten, scholen, sociale partners en de overheid samen afspraken maken.

Eén: meer ruimte voor professionals. Niet alleen voor docenten, maar ook voor schoolleiders en onderwijsassistenten. Zij weten het beste op welke gebieden en op welke manieren verbeteringen mogelijk en nodig zijn. Scholen moeten de ruimte krijgen hun professionaliteit maximaal in te zetten.

Dit betreft vrijheid bij het besteden van het budget, maar bijvoorbeeld ook het loslaten van regels over onderwijstijd en vakanties. Bij deze vrijheid behoort maximale transparantie en afleggen van verantwoording aan ouders, leerlingen en maatschappij.

Twee: de professionals in het onderwijs moeten zich ook kunnen blijven ontwikkelen. Docenten en schoolmanagement moeten op een hoog niveau instromen. Er moet

meer ruimte zijn voor deskundigheidsbevordering en nascholing.

Drie: er is meer helderheid nodig over onderwijsdoelen. Het meten van prestaties zorgt ervoor dat er meer duidelijkheid komt voor alle partners van het onderwijs. Bij het weergeven van de resultaten van de investeringen in onderwijs gaat het vooral om het duidelijk maken van de toegevoegde waarde die de school creëert.

En als laatste punt: bij ruimte voor professionaliteit past verantwoordelijkheid nemen voor resultaten en belonen naar rato van deze prestaties. Er moet worden nagedacht over vormen van prestatiebekostiging op het niveau van de school. De overheid moet de toetreding van nieuwe scholen versoepelen, maar ook sneller optreden tegen scholen die het gewenste niveau niet halen. En scholen zelf moeten een actief personeelsbeleid voeren. Want een goede leraar is de beste garantie voor kwaliteit en een hogere productiviteit.

Het Netwerk Onderwijsinnovatie heeft deze stappen al uitgewerkt in concrete voorstellen. Ze geven een beeld hoe een sterke, professionele onderwijssector er over pakweg vijf jaar uitzien. Want het onderwijs kan zoveel slimmer.

De plannen van het Netwerk Onderwijsinnovatie worden gesteund door **Alexander Rinnooy Kan** (voorzitter Ser), **Henriëtte Maassen van den Brink** (hoogleraar onderwijs-economie Universiteit van Amsterdam), **Robbert Dijkgraaf** (president Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen), **Jorri van den Steenhoven** (voorzitter Nederland Kennisland), **Frank Kalshoven** (directeur De Argumentenfabriek), **Kees Tetteroo** (voorzitter CvB roc Eindhoven), en **Wiebe Draijer** (managing partner McKinsey Nederland).

Neem kinderen met panormale gaven serieus

Berend Jager
lezer te Borne

Het is verbazingwekkend dat er nog steeds mensen zijn die paranormale talent ontkenen. In de krant van zaterdag 24 april werd melding gemaakt van de plannen van SBS om een soort 'Zesde Zintuig'-programma voor kinderen te ontwikkelen.

Ik houd mijn hart vast als ik dit lees. Commerciële zenders hebben de neiging paranormale verschijnselen in de sensatie sfeer te trekken, waardoor het onderwerp een verdacht kleurtje krijgt. Dat is jammer.

In mijn onderwijsloopbaan ben ik regelmatig geconfronteerd met hoogsensatieve kinderen die paranormale verschijnselen hadden, waar ze vaak geen weg mee wisten en die in hun omgeving weinig begrip, ja zelfs vijandigheid, ontmoetten. Het is uiterst belangrijk dat deze kinderen serieus genomen worden, dat hun bevindingen niet worden afgedaan als magische onzin, zoals de Tilburgse filosoof De Regt in *Trouw* van zaterdag doet. Met dit soort wantrouwen zijn deze kinderen bepaald niet geholpen. Hoewel er vanuit wetenschappelijk oogpunt veel vragen worden gesteld bij het al of niet bestaan van paranormale verschijnselen, kan men er niet omheen dat veel mensen - inderdaad veel kinderen - deze verschijnselen gewoon hebben.

Op zich is het goed dat er in een tv-programma aandacht wordt besteed aan deze kinderen, als het maar niet in de sensatie sfeer wordt getrokken, waar ik dus grote vraagtekens bij zet. Liebeth van Dijk die het SBS-programma begeleidt, probeert wat dat betreft de gevoederen te sussen door te stellen dat als ze merkt dat er 'meer aan de hand is' deze kinderen doorgestuurd zullen worden naar de kinderspsychiater. Ik zou liever stellen dat ze deze kinderen doorstuur naar iemand die affiniteit heeft met het verschijnsel paranormale ervaringen, iemand die de kinderen leert hoe ze met hun bijzondere gaven moeten omgaan. En die er niet op uit is ze 'ervan af te brengen'.

Brieven postbus 859, 1000 AW Amsterdam, lezers@trouw.nl

Huub Oosterhuis verketterd

Complimenten voor de Franciscanessen missiezusters Rita, Toos en Ine, uit Haarlem, die in een ingezonden brief protesteerden tegen het brandmerken van Huub Oosterhuis als 'ketter'. Al jaren volg ik de bespiegelingen over, en de uitingen van de dianaren van de rk kerk. Hoe komt het toch dat deze kerken blijven leegstromen? De kern van het antwoord geven deze wijze zusters; rigiditeit, gebrek aan vernieuwing en transparantie. Ik wil daar graag nog aan toevoegen; een pijnlijk falen in het voelen, en uitdragen van de boodschap van een man als Jezus Christus.

Berri Sciarone Amsterdam

Beatrijs slaat plank mis

Ik lees altijd met plezier de rubriek van Beatrijs Ritsema. Maar zaterdag sloeg ze de plank mis. De vraag ging over een moeder van drie kinderen, die de jongste, gehandicapte zoon, een groter deel van de erfenis wilde geven. De oudste is het daar niet mee eens en zet zichzelf te kijk door te stellen dat de moeder alle kinderen hetzelfde bedrag moet geven. Je zou verwachten dat Beatrijs de vloer aanveegt met dit egoïstische standpunt. Maar nee, de oudste heeft volgens haar gelijk en moet bij de moeder 'aandringen op

Telefoneren op de fiets kan grote ongelukken veroorzaken. FOTO ANP

rechtvaardigheid'.

Volgens mij heeft geen enkel kind moreel recht op een erfenis. Ik moest direct denken aan de parabel uit de Bijbel, over de arbeiders in de wijngaard, die zich bij de eigenaar beklaagden omdat hij ook een dagloon heeft uitbetaald aan mensen die maar één uur hebben kunnen werken. En aan zijn woorden: 'Zet het kwaad bloed dat ik goed ben?' *Frans van Hoeve Amsterdam*

Ongeluk door fietsende beller

Jonge fietsers doen laconiek over het gevaar van mobiel bellen op de

fiets, meldt de krant (23 april). Dat heeft onze dochter ook gemerkt. Ze is in december in Amsterdam aangereden door een fietsende dame die mobiel aan het bellen was. Onze dochter (reumapatiënt) kwam met brakke fiets in de tramrails terecht, viel en brak haar bovenbeen op drie plaatsen. Dit betekende een zware operatie. Ze loopt nu nog met krukken te 'krukken'. Het is zeer de vraag of het goed komt. En de telefonerende dame fietste door. Het verbieden van mobiel bellen op de fiets is absoluut noodzakelijk. *E.S.Reeders Amersfoort*

Helmantel te negatief?

Lezeres Elisabeth de Boer vindt dat kunstenaar Henk Helmantel te negatief is over de islam (brievenrubriek, maandag).

Toen ik haar reactie op de eerlijke getuigenis van Helmantel las, moest ik denken aan de reis die Paul Rosenmöller maakt door Noord-Afrika. Zondagavond was te zien hoe de Kopten in Egypte behandeld worden door de 'gematigde moslims' aldaar. Ze mogen vermoord, aangerand en beledigd worden, want het zijn ongelovigen. Het volgende land was Soedan. Daar is de sharia ingevoerd, met alle gruwelijke gevolgen van dien. Zaterdagavond was er verder in 'Rondom Tien' een interview te zien met moslima's die in ons land (delen van) de sharia in willen voeren. Laten we over de uiteindelijke bedoelingen van 'echte moslims' niet te naïef doen.

W. Strijbis Dordrecht

Trots op keuze van vader

Wat ben ik Carla Rus dankbaar voor haar artikel in de bijlage Letter&Geest krant van zaterdag, over haar vader die koos om in het verzet te gaan. Ook mijn vader koos in de oorlog bewust vanuit zijn levensovertuiging voor het verzet. Niks toevallig. Helaas, verraden door een

Nederlander, kwam hij om in een concentratiekamp. Ook ik probeer zijn voorbeeld na te leven: altijd keuzen maken; vechten tegen onrecht en discriminatie. Toegevoegd mag worden de rol die een moeder na de oorlog speelde in het gehavend gezin.

Leer van het verleden en wees trots op je vader. Maak kijk vooruit: het begin van vrede ligt bij jou. *Job Dienske Uithoorn*

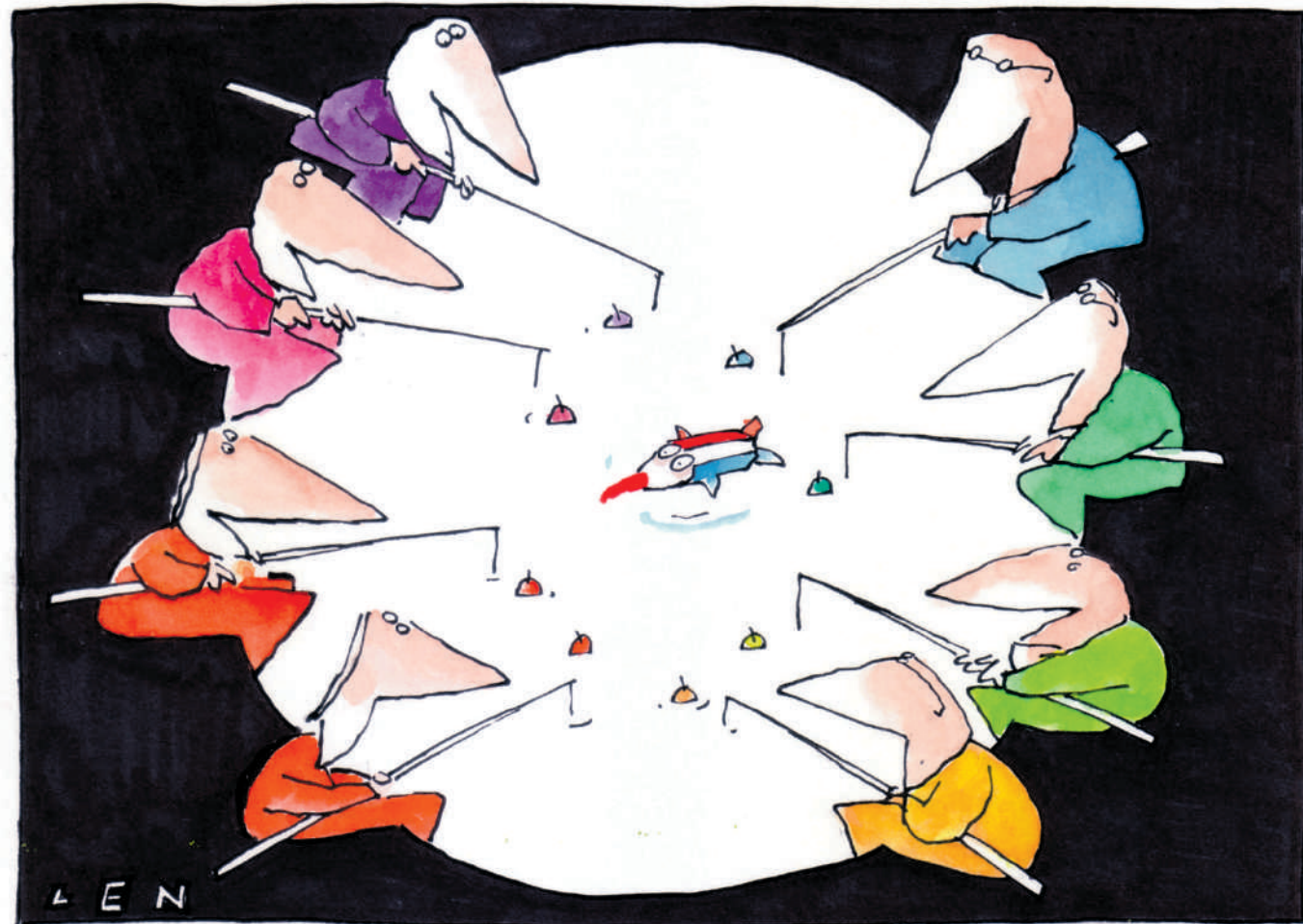
Smaak en vakmanschap

Weg met het dwingend keurslijf van een beplantingsschema! Mogen we alsjeblieft zelf weten wat we mooi vinden?, vraagt Nicolien van Doorn (zaterdag 24 april).

Ze haalt hier smaak en vakmanschap door elkaar. Veel tuineigenaren zijn ontvreeden als ze drie-kwart jaar tegen een saaie, kleurloze tuin aankijken, omdat ze toevalig altijd in het voorjaar voor hun impulsaankopen naar het tuincentrum gaan. Na een paar jaar van miskopen laten ze dan met plezier een doordacht beplantingsplan opstellen. Zodat er in elk seizoen, zelfs in de winter, iets in hun tuin te beleven valt. Laat de natuur maar voor extra verrassingen zorgen.

Beppie de Vries, tuinontwerpster Amersfoort

len

denktank

Grotere koek

Rob de Wijk heeft helemaal gelijk: vergroten van de koek is beter dan hervreiden, en innoveren is het recept (*Podium*, vrijdag). Met de grotere koek gaat bezuinigen ook minder van au.

De vraag is natuurlijk hoe je die koek door innovatie kunt vergroten. De belangrijkste manier lijkt het verhogen van de arbeidsproductiviteit. En dan niet die per gewerkt uur, maar de totale arbeidsproductiviteit van Nederland. Iedereen moet daaraan (kunnen) bijdragen. Dat is ook nog eens goed voor het te verwachten tekort aan arbeidskrachten. Sociale innovatie is daarbij essentieel. En dan niet dat onnozele slimmer werken bij de bedrijven. Liever een volledige vernieuwing van de sociale zekerheid. Met een andere en vooral effectievere financiering. Afschaffing van de belasting op arbeid. Die remt de werkgelegenheid en de arbeidsproductiviteit alleen maar af. Ideeën daarvoor zijn er genoeg. En de kennis is aanwezig. Welke politicus neemt het initiatief? *Doede Damsma Leeuwarden*

Ook een denktank insturen? denktank@trouw.nl

Redactie Podium Trouw, Postbus 859, 1000 AW Amsterdam
Tel: 020-5622751 E-mail: podium@trouw.nl

Podium is een vrijplaats voor discussie. Artikelen tellen max. 700 woorden, Brieven max. 150 woorden. Alle stukken zijn op persoonlijke titel. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren, te redigeren of in te korten. Bijdragen worden ook via internet, databank of anderszins verspreid. Eventuele auteursrechten blijven berusten bij de schrijver. Inzendingen svp voorzien van naam, adres en telefoonnummer, ook de e-mails.